

OPPERBEVELHEBBERS UIT DEN WERELDOORLOG.

VELDMAARSHALK VON MOLTKE.

Het was een indrukwekkende plechtigheid! De voornaamste staatkundige en militaire figuren uit Duitsland, voorzover ze maar éven konden worden gemist aan 't front of in hun hoofdkwartier, waren te Berlijn saamgekomen, om de nagedachtenis te eeren van Von der Goltz-pacha, die ver van 't vaderland, in Mesopotamië, in den dienst zijns keizers het leven gelaten had.

Veldmaarschalk Helmuth von Moltke, thans chef van den waarnemenden generalen staf heeft het woord gevoerd.

Kort en krachtig, als 't de militair gewoon is.

Hij huldigde den gevallen krijgsmakker als een goed soldaat, als den man, die steeds recht door zee ging, steeds zichzelf gelijk bleef en die met zijn schitterende gaven toch zonder pretenties zijn plicht deed en door 't leven ging.

Zichtbaar bewogen ging de veldmaarschalk zitten.

Maar toch in 't oog van elk, die hem zag, volkomen hersteld van de ongesteldheid, die hem anderhalf jaar geleden dwong, den actieven dienst te verlaten.

Hakkim pacha kreeg het woord: de Turksche gezant.

In warme woorden huldigde hij den overledene als den reorganisator van het Turksche leger... hij sprak nog een paar minuten dóór... tot eensklaps een ongewone beweging ontstond, dicht in zijn nabijheid...

Von Moltke was plotseling van kleur verschoten, hij greep om zich heen, hij dreigde van zijn zetel te vallen... Wie 't naast bij hem zaten, grepen hem en legden hem neer op het tapijt, vlak bij het gedenkteeken voor keizer Wilhelm I... enkele geneesheeren, die aanwezig waren, drongen naar voren, wijdden dadelijk al hun zorgen aan den generaal met den zoo bekenden en gevierden naam...

Het was ál vergeefs! De Dood had hem aangerookt.

En de Dood geeft nóóit uitstel! Die werkt altijd precies op de seconde af, uitvoerende den eeuwigen Raad des onzienlijken Gods!

Lord Kitchener, generaal Galliéni, veldmaarschalk Von Moltke, om nu alleen maar de laatste drie te noemen: wat zijn er al een legeraanvoerders, die in dezen oorlog een rol van beteekenis hebben gespeeld en die het einde van den krijg niet mogen beleven, wyl God hen oproept voor Zijn rechterstoel en hen vereenigt ter plaatse waar alle oorlog en veete ophouden móét; — in het graf.

Helmuth von Moltke was ongetwijfeld een generaal van groot militair talent.

En hij was bovendien de erfgenaam van den meest beroemden naam, dien de negentiende eeuw op militair gebied aan haar opvolgster heeft nagelaten.

Het eerste heeft hem krachtig geholpen in zijn schitterende carrière.

De náám echter is hem meer tot last geweest, dan tot steun, want bij al wat hij deed, was steeds de oprechte critiek zoowel als de valsche nijd bij de hand, om hem te vergelijken met zijn beroemden oom, en precies uit en na te meten, dat hij dien toch steeds nog niet evenaarde.

Als jong luitenant maakte hij den oorlog van '70 en '71 mee. Van 1876 tot '79 bezocht hij de hoogere krijgsschool, werd in '81 kapitein bij den generalen staf en een jaar later adjudant van zijn oom. In '88 werd hij majoor en sinds dien tijd ging het snel: luitenant-kolonel, kolonel enzovoort,

alle rangen dóór, tot hij in 1904 den troep verliet, bij den generalen staf werd ingedeeld en in 1906 het hóógste bereikte: *chef* werd van den staf.

Dat gaf toen wel rumor in casa.

Niet weinigen meenden, dat Von Moltke, ondanks al zijn verdiensten en onmiskenbare talenten, toch niet de méést geschikte man was voor dien allerbelangrijksten post, aan 't hoofd der Duitsche legers.

Maar hij stond in blakende gunst bij den Keizer.

Die hem, zeide men, zeer gunstig gezind was, zoowel om zijn *persoon* als om zijn *naam*: Wilhelm II kende en erkende zijn bekwaamheden, en hechtte er tevens aan, een Von Moltke aan 't hoofd des legers te zien, gelijk hij in velerlei opzicht gaarne de traditiën van zijn grootvader voortzet.

Of Von Moltke werkelijk in elk opzicht heeft beantwoord aan 't geen van hem werd verwacht, kan nú nog niet worden beslist: gelijk we reeds meermalen opmerkten, kan de weegschaal der historie inzake de personen en feiten uit een oorlog, die nog voortduurt, pas *zuiver* gehangen worden, als alles lang voorbij is en niets meer, om wat reden ook, behoeft verheimelijkt te worden.

Tháns is het oordeel over 't geen hij gedaan heeft, nog zeer uiteenlopend.

De een prijst hem hoog; de ander laakt hem sterk.

Zijn lofzingers wijzen op 't begin van den oorlog.

Het leger nu eens even als een geweldige, zeer ingewikkelde machinerie beschouwende, dan, kan men zeggen, was het Duitsche leger bij den aanvang van den oorlog, menschelijkerwijs gesproken volmaakt.

Welnu, zegt men, een groot deel van den lof daarvoor komt toe aan den generalen staf en aan diens chef, die in stillen, stagen arbeid de leiders van den oorlog en hun raadslieden had gevormd voor hun geweldige taak in den wereldoorlog en die al de toebereidselen tot in bijzonderheden had laten treffen, waardoor de machinerie onberispelijk werkte, zoodra zij in beweging werd gezet.

Ja, men gaat verder en wijst op Duitschlands zegevierenden opmarsch door België en Noord-Frankrijk, waarbij de troepen haast op den dag af de plaats bereikten, in de strategische ontwerpen van den

generalen staf bepaald.

Doch dán komen zijn tegenstanders!

Dat de *voorbereiding* in menig opzicht perfect was, geven zij gaarne toe, maar op de *leiding* in de eerste oorlogsmaanden richt zich hun critiek.

Von Moltke, zeggen zij, bracht de Duitsche legers bij de Marne...

En dáár werd feitelijk de groote streep door Duitschlands aanvalsplan gehaald!

Nogeens: die strijd is nu niet op te lossen.

Feit is, dat de inspanning dier eerste maanden zijn krachten brak en dat het in elk geval den *schijn* heeft, alsof in de állerhoogste militaire kringen de critiek op zijn beleid min of meer werd gedeeld.

Wel viel hij niet in ongenade...

Maar toch... toen zijn krachten waren teruggekeerd, werd hij *niet* in zijn vorigen staat hersteld, maar kreeg hij den post van chef bij den „waarnemenden generalen staf,” een lichaam, dat te Berlijn zetelt, als in oorlogstijd de „echte” staf te velde is.

Hoe het zij: een lang leven heeft hij met eere aan zijn vaderland gewijd.

Keizer Wilhelm, ridderlijk als steeds, heeft er in een warm telegram openlijk bij zijn dood van getuigd. Veldmaarschalk Von Moltke behoorde tot het kleine keurvel van waarlijk groote mannen, waarop elke natie trotsch mag zijn!

P. Br.

